

Can Gelmà

Fogars de la Selva

Ubicació

Lloc/Adreça: Polígon 3, parcel·la 24 (a l'est del terme municipal)
Emplaçament Veïnat de l'Estany
Alçada: 52

Coordenades:

Latitud: 41.72825
Longitud: 2.70246
UTM Est (X): 475254
UTM Nord (Y): 4619648

Classificació

Número de fitxa 08082 - 1
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Medieval Gòtic Modern Contemporani Popular
Segle XV-XX
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: Deteriorament important en façanes, coberta i entorn per manca d'actuacions de manteniment des de fa molt de temps.
L'espai que avui en dia ocupa el finestral gòtic amb arquets de l'extrem esquerre, el presidia una obertura rectangular projectada com a balconada i equipada amb un petit ampit de ferro forjat. Això indica que la factura d'aquesta finestra és relativament moderna.
Protecció Legal
Tipus de protecció: BPU
Observacions protecció: Nivell 3 de protecció segons l'article 19 de la normativa del Catàleg de béns a protegir
Data aprovació: dc., 31/10/0012 - 12:00
Número inventari Si (IPA)
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil

Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada
Titular:	08081A003000240000BM
Fitxes associades:	
<u>Pallissa o porxo de Can Gelrà</u>	
<u>Rellotge de sol de Can Gelrà</u>	
Autoria de la fitxa	Jordi Montlló Bolart
Data de registre de la fitxa:	dc., 22/12/2021 - 08:57

Descripció

Masia situada en una petita elevació, al peu del turó que s'aixeca a la riba esquerra de la Tordera, en els límits dels termes municipals de Fogars de la Selva i Tordera. Antigament estava adscrita a la parròquia de Tordera.

És de planta rectangular i està formada per un cos central i dos cossos adossats als costats. El cos central és de planta baixa i pis, amb la coberta de teules àrabs a dues aigües i el carener perpendicular a la façana principal, orientada a sud-oest i cornisa catalana. El cos adossat a ponent també és de planta baixa i pis, però la coberta és a un únic aiguavés. El cos adossat a llevant ha perdut la coberta, que era a dues aigües i la vegetació l'ha tapat gairebé completament. Són cossos afegits en etapes posteriors.

Les obertures del cos central es defineixen a partir de tres eixos de verticalitat, gairebé simètrics si no fos per l'eix dret. A l'eix central, destaca el portal rodó dovellat a la planta baixa, amb grans dovelles ben escairades i una finestra d'arc conopial gòtic dentat amb arquets. A la imposta de l'arc, hi trobem dues rostes. L'ampit té una triple motllura. A l'eix esquerre, hi trobem un portal en planta baixa d'arc rebaixat. Destaca un fragment de pedra de molí adossada al llindar. A la planta pis, hi trobem una finestra d'arc conopial gòtic trilobulat. En els brancals laterals sota mateix de l'arc s'observen dues rosetes, en el brancal esquerre, i una figura zoomorfa, en el brancal dret. L'ampit també és motllurat. L'eix dret no és simètric perquè la finestra de la planta baixa està lleugerament desplaçada a ponent. És de llinda plana i està protegida per una reixa de ferro forjat. La finestra de la planta pis és d'arc conopial gòtic tardà amb dentat amb arquets. Hi tornem a trobar dues rosetes gravades en el brancal esquerre i una figura zoomorfa al brancal dret. L'ampit també és motllurat.

La façana posterior està parcialment coberta per la vegetació, però encara són visibles algunes finestres amb brancals, ampits i arcs de pedra. Destaca una finestar de la planta pis d'arc conopial.

El parament és mixt de pedra i maons amb argamassa de morter de calç arrebossat i en un moment es deuria esgrafiar. Es veuen restes d'aquest esgrafiat a la part superior. En aquest moment es deuria fer el rellotge de sol del que se'n conserven algunes traces.

Davant mateix hi trobem l'era, delimitada per un petit mur de pedra de separació i a la que s'hi accedeix per tres graons. Adossat a l'era, hi trobem el porxo o pallissa.

Al costat del portal d'entrada hi ha un pou amb brocal de pedra, que conserva la politxa. Són visibles algunes piques de pedra granítica.

Observacions:

També es coneix com Can Jalmar; Can Gelmar; Can Jaumar.

S'ha optat per adoptar la forma normativa del nom, tot i que es respectarà la forma dels documents quan se citin.

També cal indicar que a l'Inventari del Patrimoni Arquitectònic del departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya figura dins el municipi de Tordera.

Història

Antigament adscrita a la parròquia de Tordera amb moltes terres al terme de Fogars de la Selva, on va establir diverses masoveries, com Can Puicus o Can Marc de l'Estany. Figura en el fogatge de Tordera de l'any 1497. En els llibres parroquials es troba escrit amb els noms de Torre Rabinat, Torre de Barceló, Mas Gelmar i Can Jalmar (nom no normatiu pel que encara es coneix). Havien regat terres de la ribera amb una resclosa a la Tordera.

Es coneix per una concòrdia signada l'any 1699, davant el notari d'Hostalric, Josep Riera i Bernich, que Joan Jalmar s'obliga a pagar al rector Gaspar Oller i successors de la rectoria de Fogars un terç de delmes de llobins, fajol, blat moresc, floca de lli, floca de cànem, grana de cànem i "demés menuderies". Cent anys més tard, paga també primícies de totes les seves terres de Fogars.

En el cadastre de 1862 figura com a propietari en Jaume Jalmar. S'hi declaren quaranta-vuit quarteres i mitja de secà; una quarantena i mitja de vinya; quatre quarteres i mitja d'albareda, cinquanta-sis i mitja de sureda, cent cinquanta de bosc; noranta de terres ermes i trenta-sis quarteres d'arenal.

Bibliografia

AJUNTAMENT DE FOGARS DE LA SELVA (2012). Catàleg de béns a protegir; dins *Pla d'Ordenació Urbanístic Municipal de Fogars de la Selva*.

AJUNTAMENT DE FOGARS DE LA SELVA (2012). Catàleg de masies i cases rurals en sòl no urbanitzable; dins *Pla d'Ordenació Urbanístic Municipal de Fogars de la Selva*.

BOU I ILLA, Joan; BOU I PLA, Joan; VELLVEHÍ ALTIMIRA, Jaume. (2015). La Torre de Can Gelmà o Jalmar Tordera/ Fogars de la Selva. Estat de la qüestió (1999-2015) dins *Trobada d'Entitats de Recerca Local i Comarcal del Maresme*, [en línia], 2015, Núm. 9, p. 111-23, <https://raco.cat/index.php/TrobadaMaresme/article/view/314827> [Consulta: 18-10-2021].

FUGAROLAS i MASÓ, Jaume i VILÀ i CAMPS, Josep (2007). *Fogars de La selva, temps ha*. Fogars de La Selva: Edició dels autors.

LLINÀS i POL, Joan i MERINO SERRA, Jordi (2001). El patrimoni de la Selva: inventari històric, artístic i arqueològic dels municipis de la comarca. Consell Comarcal de La Selva.

